

פרשת ויקהל

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' (לה, ב)

המפרשים עמדו על הכפל "שבת שבתון". ויש ביארו ביאור נחמד עפ"י מ"ש בשבת (דף סט ע"ב) מי שהיה הולך במדבר ואינו יודע מתי שבת, מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לבו שכחתו ומקדש השביעי בקידוש והבדלה. וכ"פ בש"ע (סימן שדמ). נמצא, שיש שני אופנים של שבת: האחד, שבת האמיתית. והשני, שבת להולך במדבר וכו'. וכן פירש רבנו יוסף חיים בספרו אדרת אליהו (פרשת ויקהל).

ועוד פירש (שם): דידוע יש שינוי זמנים, כי כאשר כאן נכנס שבת, אזי באמריקה עדיין יום חול. וכשיוצא כאן שבת, עדיין שבת באמריקה. ואמרו במפרשים, אשר בשמים ממעל הולכים לפי הזמן של ירושלים עיר הקודש. אך מ"מ אע"פ שבירושלים יצא השבת, מ"מ עדיין ישנה "הארת שבת" למעלה באותה שעה. הנה כי כן נמצא לפי זה שיש בשבת שני מדרגות זו למעלה מזו: הראשונה, היא בזמן השבת שבירושלים. והשניה, בזמן שיהיה שבת במקומות אחרים, וחול הוא בירושלים. ולזה כפל הלשון ואמר "שבת שבתון" לה'. עכ"ד.

ודע, שיש מקומות בעולם בקוטבים, אשר יש שמה חצי שנה יום והשמש זורחת, וחצי שנה לילה. ובאלו המקומות ישנה בעיא גדולה מן ההלכתי כיצד להתייחס שם לעניני מצוות התלויות ב"זמן" ובכללם לענין שבת. ונחלקו בזה הדעות. ואשר הנכון הוא כמ"ש בספר הברית ובתפארת ישראל (פ"א דברכות), דכל אדם ישער ממקום יציאתו שהיה שם עד כה, כמה שעות עברו מאז יציאתו ובכך ישער. למשל יצא ביום ראשון בבוקר מאמריקה והגיע בשש שעות, אזי אצלו יחשב כאן חצות. ומעתה ימנה שש כאלו מאותו זמן ובשביעי ישבות. וע"ע מ"ש בזה מוה"ר יוסף חיים בשו"ת רב פעלים (ח"ב סוד ישרים סימן ד) ובספרו אמרי בינה (סימן ב). וע"ע בשו"ת נחלת לוי (שבת. סימן ד). ובמא"כ בס"ד.

ונמצא לפי"ז, כיון שכל אחד משער את מקום יציאתו א"כ מי שיצא מאירופה והגיע לשם ומי שבא מאמריקה ובא לשם כל אחד ימצא אצלו שבת, שונה.

ועפ"י"ז ג"כ יתבאר הפסוק הנ"ל ע"ד הנ"ל: "שבת שבתון", שכל אחד זמנו שונה. וזמנו של זה לא כזמנו של זה והכל נחשב "שבתון שבת קודש".

אכן, אין לבן אדם שומר תורה להגיע למקומות כאלו,! כי אכן משתבשים אצלו מערכות המצוות כאשר יבין האדם מאליו. וע' בשו"ת אור לציון למורי ורבי ר' בן ציון אבא שאול זצ"ל (ח"א סימן יד).

ובמדרש כתוב, שנח היה לו אבן, וידע לפיה מתי יום ומתי לילה. כי בזמן המבול היו יום ולילה משמשי בערבובייה. וכשהיתה האבן מאירה ידע כי יום הוא. וכיוצ"ב אצל משה רבינו שכאשר היה במרום. כשלמד תורה שבכתב ידע שהוא יום וכו'. עיין ברב פעלים שם, ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ד (סימן מב) וח"ה (סימן ט). וה' יזכנו לקיים המצוות לתומם. אמן.

מקור: הרב אלעזר רז שליט"א